

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.20.806/2016/4/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Bánati Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Bánati János ügyvéd) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek - a Dr. Szalay Tamás Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Szalay Tamás ügyvéd) által képviselt **Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat** (alperes címe) alperes ellen **közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése** iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2016. március 31. napján meghozott 5.P.24.840/2015/4. számú ítélete ellen az alperes 5. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 400.000 (négysszázezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében 21.684.995 forint elmaradt vagyoni előny és ennek 2007. október 1-jétől számított késedelmi kamatának, valamint perköltségének megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. A megismételt eljárásban pontosított viszontkeresetében elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság a felek közötti vállalkozási szerződést a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 395. §-ának (2) bekezdése és a „clausula rebus sic standibus” alapján 2007. május 30. napjától szüntesse meg. Másodlagos kérelme arra irányult, hogy a bíróság a Pp. 123. §-a alapján állapítsa meg, hogy az alperes elállási jogát a Ptk. 395. §-ának (4) és 306. §-ának (1) bekezdése alapján jogszerűen gyakorolta.

A felperes a viszontkereset elleni ellenkérelmében annak elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 20.191.063 forint tőkét elmaradt vagyoni előny címén, ennek 2008. február 1-jétől a kifizetésig terjedő időre számított törvényes kamatait, 2.079.293 forint költséget és 1.470.000 forint + áfa perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság az alperes viszontkeresetét is elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt 1.663.300 forint fellebbezési és 36.000 forint viszontkereseti illeték az állam terhén marad.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a felek között 1996. augusztus 15-én létrejött vállalkozási szerződést, annak módosított 18.c) pontja szerint bármelyik fél írásbeli nyilatkozattal 12 havi felmondási idővel mondhatta fel. Rendkívüli felmondásról a szerződés nem rendelkezett, a 18.d) (helyesen: 18.b) pont az elállást szabályozta. Rendkívüli felmondásra kirívóan súlyos szerződésszegés adhat alapot, ilyen szerződésszegő magatartást a bíróság a felperes oldalán nem látott megállapíthatónak. Az alperes által kifogásolt gyakorlat hosszú éveken át fennállt, annak megváltoztatására az alperes csak 2007 májusában tett lépést, amikor a jegyző levélben kérte a visszamenőleges elszámolást a hirdetési bevételekkel. A vállalkozó minden alkalommal csatolta a számla mellé a megrendelő részére a nyomdai szállítólevelet, amelyből az előállítási példányszámok is kiolvashatók voltak. Az alperes a rendkívüli felmondás indokaként olyan érveket hozott fel, amelyek a korábbi időszakban folyamatosan fennálltak anélkül, hogy erre a felperes figyelmét felhívta volna, vagy a változtatásra felszólította volna. Az alperes tehát a perben nem tudta bizonyítani a rendkívüli felmondást megalapozó súlyos szerződésszegést, erre tekintettel a bíróság az elszámolást a felek között a rendes felmondás szabályaira figyelemmel ejtette meg.

A viszontkereset tekintetében kifejtette, hogy az alperes rendes felmondásával a felek közötti jogviszony nem szűnt meg, figyelemmel a 12 hónapos felmondási időre, ezért az alperes rendkívüli felmondási és elállási jogát is gyakorolhatta. Megállapította, hogy az alperes elállási nyilatkozatot nem közölt a felperessel, csak rendkívüli felmondást. Ez - a nyilatkozatokat tartalmuk szerint értékelve - mindkét esetben azt jelentené, hogy az alperes a felperes további tevékenységére nem tart igényt 2007. május 30-át követően, tehát a jogviszony azonnali hatályú megszüntetésére irányul. Megállapította, hogy a Pp. 123. §-ára való hivatkozás nem lehet alapos, az alperes jogainak felperessel szembeni megóvása végett a megállapításra nincs szükség.

Összességében tehát az alperes köteles a felperes kárát megtéríteni, amely a jelen esetben a 2007. október 1. és 2008. május 30. közötti lapszámok meg nem jelentése folytán a felperesnél elmaradt vagyoni előnyt jelenti. Ennek összegét a perben kirendelt szakértő véleménye alapján 21.684.995 forintban állapította meg, amiből levont 1.493.932 forintot, amely az alperest illeti a hirdetési felületek kihasználatlansága folytán. A különbözet 20.191.063 forint, melynek megfizetésére az alperes köteles.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását akként, hogy a másodfokú bíróság a felperes keresetét teljes egészében utasítsa el és az alperes viszontkeresetének adjon helyt. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

Fellebbezésének indoklásában kifejtette: az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az alperes által felhozott indokok nem minősülnek súlyos felperesi szerződésszegésnek. A felperes a hirdetésekől származó bevételeket érintő, a szerződés 7.2 pontja szerinti elszámolási kötelezettségét elmulasztotta. Ezt a jogellenes helyzetet felszámolandó szőlította fel a jegyző a felperest, ami a Ptk. 318. §-ának (2) bekezdése és az államháztartási törvény alapján kötelezettsége is volt, de ennek a felperes nem megfelelően tett eleget. Ezért a felperesi hibás teljesítés mint súlyos szerződésszegés miatt a Ptk. 207. §-ának (1) bekezdése szerint értelmezendő jognyilatkozatával elállt a szerződéstől, amire a Ptk. 395. §-ának (1) és (4) bekezdése, valamint 306. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján is joga volt. Tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az elállás esetén is meg kell téríteni a vállalkozó kárát. A felperes keresetlevelében megjelölt 64.740.984 forint pertárgyértékből kiindulva meghatározott pernyertességére tekintettel kérte perköltségének megállapítását.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes perköltségben marasztalását kérte azzal, hogy a felperest képviselő ügyvédi iroda áfakörbe tartozik.

A fellebbezés alaptalan.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú ítéletnek a felperes keresetét részben elutasító rendelkezése fellebbezés hiányában a Pp. 228. §-ának (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett, ezért a másodfokú bíróság felülvizsgálata az ítélet e részét nem érintette. Egyebekben megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, az ennek alapján megállapított tényállás helyes, és a másodfokú bíróság a mindebből levont jogi következtetéssel is egyetértett az indokok alábbiak szerinti kiegészítése mellett.

A felek közötti jogvita lényege az adott esetben tulajdonképpen abban ragadható meg, hogy a közöttük korábban fennállt jogviszony miként szűnt meg: a szerződés szerinti 12 hónapos rendes felmondást követően, vagy pedig az alperes rendkívüli felmondásával. E tekintetben a másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal egyetértve - a felperes által kifejtett álláspontot találta megalapozottnak. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg ítéletében, hogy az alperes által közölt rendes felmondással a szerződés nem szűnt meg azonnal, figyelemmel a szerződésben kikötött 12 hónapos felmondási időre, és erre tekintettel az alperesnek elvileg joga volt a jogviszony szintén egyoldalú, de eltérő jogkövetkezményekkel bíró megszüntetésére. Azt is helyesen rögzítette még az elsőfokú bíróság, hogy a Ptk. 207. §-ának (1) bekezdése alapján az alperes 2007. június 4-i keltezésű, azonnali felmondást tartalmazó nyilatkozatát - az abban foglaltakra is tekintettel - a felperesnek elállásként kellett értelmeznie.

A Ptk. 320. és 321. §-ának (1) bekezdése alapján a szerződés egyoldalú megszüntetésének két esete van: az elállás, illetőleg a felmondás. A szerződés egyoldalú megszüntetésének joga azonban csak azt illeti meg, aki erre a szerződésnél vagy jogszabálynál fogva jogosult. A perbeli esetben a felek szerződése a jogviszony egyoldalú megszüntetésének eseteként a 12 hónapos felmondási idővel való felmondást rögzítette a 18. pont c) alpontban. Az elállás 18. pont b) alpontban rögzített, az elsőfokú bíróság által is hivatkozott lehetőség a perbeli esetben nem bírt relevanciával, és erre maga az alperes sem hivatkozott. Helyesen rögzítette tehát az elsőfokú bíróság, hogy a 18.c) alponttól eltekintve az alperes kizárólag akkor volt jogosult a jogviszonyt egyoldalúan megszüntetni, ha erre a jogszabály feljogosította.

E körben az alperes - a szerződés felperes hirdetésből származó bevételekkel való elszámolási kötelezettségét rögzítő 7.2. alpontjára utalással - a felperes szerződésszegéséből eredő elállási jogára hivatkozott. A másodfokú bíróság a szerződés 7.2 alpontja alapján megállapította, hogy az az elszámolás részletes rendjét nem rögzítette. Ez azonban a felek gyakorlatilag egyező előadása alapján több mint 10 éven keresztül úgy zajlott, hogy az alperes a hirdetési bevételek ötötöttrésze helyett hirdetési lehetőségével élt a szerződésben meghatározott terjedelemben. Ennek következtében a felperesnek fizetési kötelezettsége nem keletkezett, és így 0 forint fizetési kötelezettségről formális elszámolást nem készített az alperes felé. Az alperes formális elszámolást 2007 májusa előtt nem is igényelt. A formális elszámolás hiánya tehát a szerződés 7.2 alpontjának teljes szövege és a felek között kialakult gyakorlat alapján utólag nem értékelhető a felperes szerződésszegéseként.

Ezen túlmenően a 7.2. alpontban meghatározott elszámolási kötelezettség nem is a felperes mint vállalkozó - Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozói mű elkészítésében megtestesülő - szerződéses főkötelezettségét jelenti, hanem egy lényegében pénz fizetésre irányuló mellékkötelezettséget, amely tekintetében az alperes által hivatkozott hibás teljesítés nem is értelmezhető.

Abban is téves az alperes álláspontja, hogy a jegyző 2007. május 3-i keltű felszólítására írt 2007.

május 17-i válaszlevelében a felperes nem megfelelően számolt el a hirdetési bevételekkel. A levél mellékleteként megküldött, az alperes által igénybe vett oldalszámokat tartalmazó kimutatásból ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy a felperesnek fizetési kötelezettsége az elszámolt időszakban nem keletkezett. Ennek megállapításához szükségtelen volt az alperes által követelt, a nettó és bruttó hirdetési bevétel összegeket tartalmazó részletes pénzügyi kimutatás, a végeredmény ugyanis az oldalszámok alapján elkészített elszámoláshoz hasonlóan mindenképpen 0.

A felperesi magatartás tehát sem a felszólítást megelőzően, sem a felszólítást követően nem minősülhet olyan súlyos szerződésszegésnek és hibás teljesítésnek, amely az alperes elállási jogát a Ptk. általa megjelölt 306. §-ának (1) bekezdés b) pontja vagy 395. §-ának (4) bekezdése alapján megalapozta volna. Amennyiben az alperes álláspontja szerint a felperesnek a hirdetésből származó bevételekből tartozása maradt, vagyis késedelembe esett, úgy a szerződéses jogviszony egyoldalú megszüntetése helyett a Ptk. 300. §-ának (1) bekezdés első fordulata alapján az összeg megfizetését, azaz teljesítést követelhetett volna.

A szerződés - a szerződést megszüntető egyéb érvényes alperesi jognyilatkozat hiányában - tehát az alperes 2007. május 21-i levelében közölt rendes felmondással 2008 májusában szűnt volna csak meg. A felperes teljesítése azonban a kiadói jogok megvonása következtében a Ptk. 312. §-ának (3) bekezdése szerint lehetetlenült. Az ennek alapján a felperest megillető kártérítés összegét az elsőfokú bíróság a kirendelt és aggálytalan igazságügyi szakértői vélemény alapján helyesen határozta meg, és a fellebbezéssel érintett körben helyesen döntött a felperesi kereset teljesítéséről.

A kereseti kérelem tekintetében kifejtettekből automatikusan következik, hogy az alperes viszontkeresete megalapozatlan volt. E körben utal arra a másodfokú bíróság, hogy az elsődleges viszontkereseti kérelem nem is tett eleget a Pp. 121. §-ának (1) bekezdés e) pontjában foglaltaknak, hiszen a jogviszony jövőre nézve történő megszüntetésén kívül nem tartalmazott határozott kérelmet arra, hogy ezt pontosan miként kéri az alperes. Azt pedig helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes másodlagos, megállapítás iránti kérelmének a Pp. 123. §-ában foglalt feltételei nem álltak fent, hiszen erre az alperes felperessel szembeni jogainak megóvása érdekében nem volt szükség, mert minderre a felperes marasztalási keresetével szemben kifogásként is hivatkozhatott úgy, ahogy azt a per egész tartama alatt is tette.

Alaptalanul sérelmezte az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség összegét is. Kétségtelen, hogy a felperes keresetlevelében maga is 64.470.984 forintban határozta meg a pertárgy értékét. Eredeti kereseti kérelme azonban megállapításra irányult, így akkor a pertárgy értéke valójában az Itv. 39. §-ának (3) bekezdés b) pontja alapján 600.000 forint volt. Utóbb a felperes keresetét marasztalásra is előterjesztette, és módosított kereseti kérelmében azt 21.684.995 forintra felemelte. Helyesen tekintette az elsőfokú bíróság ítéletében a pertárgy értékének ezt, figyelemmel arra, hogy a Pp. 26. §-a kimondja, ha a per tárgyának felperes által megjelölt értéke a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával ellentétes, vagy egyébként valószínűtlen, a per tárgyának értékét a bíróság határozza meg. A 21.684.995 forintos pertárgyértékből és a felperes nagyobb arányú pernyertességéből, valamint az alperes viszontkeresete tekintetében is bekövetkezett pervesztességéből, illetőleg a korábbi másodfokú eljárásokban felmerült 25.000 forint + áfa, illetőleg 598.170 forint + áfa összegű másodfokú perköltségekből kiindulva a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) 3. §-ának (2) bekezdés a), b) pontja és (6) bekezdése szerint helytállóan állapította meg a Pp. 78. §-ának és 81. §-ának (1) bekezdése alapján a felperest megillető perköltség összegét.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése tehát nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárásban teljes egészében pervesztesnek minősül, így a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a), b) pontja és (5) bekezdése alapján a fellebbezésben vitássá tett értékből kiindulva meghatározott 400.000 forint + áfa másodfokú perköltséget megfizetni a felperesnek. Az alperest az Itv. 5. §-ának (1) bekezdés c) pontja alapján megillető személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése és a költségmentességnek a bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

, 2016. október 11.

. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

. Örkényi László s.k.
előadó bíró

Dr. Gyuris Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: